
Notitie	Arbeidsmarktbehoefte masteropleiding Law & Finance
Datum	3 juni 2017
Aan	Marc Salomon, Amsterdam Business School
Van	Carl Koopmans, Cindy Biesenbeek en Emina van den Berg
Rapportnummer	2017-20

Samenvatting en conclusies

De Universiteit van Amsterdam wil een nieuwe masteropleiding Law & Finance opzetten. Uit dit onderzoek blijkt dat de arbeidsmarktperspectieven van alumni van aan de nieuwe opleiding verwante opleidingen zeer gunstig zijn. Alumni van verwante opleidingen hebben een hoge arbeidsparticipatie, zijn zeer zelden werkloos en hebben vijf tot zes jaar na afstuderen een 40 tot 52% hoger salaris dan alumni rechten en economie. Alumni van verwante opleidingen werken vaak bij financiële instellingen, advocatenkantoren en registeraccountants.

De zeer goede arbeidsmarktperspectieven van verwante opleidingen zijn een sterke indicatie dat de nieuwe masteropleiding voorziet in een behoefte op de arbeidsmarkt. Dit wordt bevestigd door een enquête waarin bedrijven in de advocatuur, de financiële sector, bedrijfsadvisering en pensioenfondsen aangeven dat er behoefte bestaat aan de nieuwe masteropleiding.

Vraag van de Universiteit van Amsterdam

De Faculteit Economie en Bedrijfskunde (FEB) van de UvA wil samen met de Faculteit der Rechtsgeleerdheid (FdR) een masteropleiding Law & Finance opzetten. Het gaat om een eenjarige Engelstalige opleiding gericht op juristen die een gedegen financieel-economische basis willen opbouwen. Het curriculum besteedt niet alleen aandacht aan juridische en financieel-economische vakken, maar ook aan vakken waarin de combinatie van kennis uit deze twee domeinen essentieel is.

Voor de macro-doelmatigheidstoets moeten de initiatiefnemers aantonen dat er voldoende arbeidsplaatsen zijn voor de alumni van de nieuw te starten opleiding. De FEB (in de persoon van Marc Salomon) heeft SEO gevraagd om een onderzoek naar het belang van de nieuwe opleiding voor de arbeidsmarkt.

Arbeidsmarktcriteria

Het onderzoek richt zich op artikelen 8a. en 8d. van de “Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs” van het ministerie van OCW:

Bij een beroep op arbeidsmarktbehoefte wordt in elk geval ingegaan op de volgende elementen:

- 8a. *dat op de arbeidsmarkt behoefte aan hoger opgeleiden van de specifieke nieuwe opleiding bestaat, hetgeen wordt ondersteund met gevalideerde data waarmee die behoefte aannemelijk wordt gemaakt*

8d. *voor welke soort functies c.q. beroepen de opleiding opleidt, dan wel wat de arbeidsmarktperspectieven van de afgestudeerden zijn.*

Aanpak

We analyseren de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van ‘verwante opleidingen’, dat wil zeggen soortgelijke bestaande opleidingen. We gaan na of de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de verwante opleidingen verschilt van master-afgestudeerden van andere, bredere opleidingen. Aangezien het gaat om een opleiding op het grensvlak van rechtsgeleerdheid en economie, kiezen we ervoor om te vergelijken met alumni van deze twee opleidingsrichtingen.

We maken gebruik van individuele gegevens over alle opleidingen van alle Nederlanders van het CBS. Daaruit selecteren we drie groepen: personen met een masterdiploma van verwante opleidingen, personen met een masterdiploma rechten, personen met een masterdiploma economie (alleen algemene economie / zowel bedrijfs- als algemene economie). Voor elk van deze groepen brengen we de arbeidsmarktpositie 1 tot 2 jaar na afstuderen en 5 tot 6 jaar na afstuderen in kaart, op basis van de volgende indicatoren:

- Percentage mensen met een uitkering
- Percentage werkenden
- Gemiddeld loon (per maand en per uur)
- Verdeling over sectoren

Er worden telkens drie cijfers gepresenteerd: één voor de alumni van verwante opleidingen, één voor alle alumni van masteropleidingen rechtsgeleerdheid en één voor alle alumni van masteropleidingen economie (inclusief en exclusief bedrijfseconomie). Als het percentage mensen met een uitkering bij de verwante opleidingen lager is en de arbeidsparticipatie en arbeidsinkomsten juist hoger zijn dan onder masters rechten en economie, wijst dat op krapte en op een behoefte aan meer aanbod.

Tot slot is van belang in welke (grote) bedrijven behoefte bestaat aan masters van de nieuwe opleiding. De Amsterdam Business School heeft een enquête uitgevoerd onder leidinggevendenden bij grote bedrijven. De resultaten worden kort samengevat in deze notitie.

Verwante opleidingen

De onderstaande opleidingen in Nederland zijn verwant aan de nieuw te starten masteropleiding Law & Finance.

Tabel 1 Zeven opleidingen in Nederland lijken op de nieuwe masteropleiding Law & Finance

Universiteit	Naam	Soort opleiding	Croho code	Bijzonderheden
Erasmus Universiteit	European Master in Law & Economics	Post-initieel, Engelstalig	75006	Samen met buitenlandse partneruniversiteiten; augustus 2016 beëindigd
Erasmus Universiteit	Master Financieel Recht	Initieel, Nederlandstalig	60086	Zelfstandige opleiding
Radboud Universiteit	Recht en Economie	Dubbele master: Recht en Economie, Nederlandstalig	66451, 66401	Afstudeerrichting
Universiteit Leiden	Master Advanced Studies in Law & Finance	Post-initieel, Engelstalig	n.v.t.	Zelfstandige opleiding begint 1-9-2017
Universiteit Leiden	Master Financieel Recht	Initieel, Nederlandstalig	60084	Afstudeerrichting binnen M Rechtsgeleerdheid
Universiteit Utrecht	Master in Law and Economics	Initieel, Engelstalig	60742	Zelfstandige opleiding
Vrije Universiteit	Master Corporate law	Initieel, Engelstalig	60408	Zelfstandige opleiding

Bron: UvA/FEB, aanvullingen SEO Economisch Onderzoek

Een deel van deze opleidingen betreft geen afzonderlijke masteropleidingen, maar afstudeerrichtingen binnen bredere masteropleidingen zoals rechtsgeleerdheid. In de (CBS) databronnen die we gebruiken, kunnen geen afstudeerrichtingen worden geïdentificeerd. We hebben daarom afzonderlijke opleidingen geselecteerd die wel vergelijkbaar zijn met de nieuwe opleiding¹. Uit Tabel 2 blijkt dat de verwante opleidingen die we onderzoeken in elf jaar tijd ruim 1100 alumni hadden.

Tabel 2 Verwante opleidingen die worden onderzocht hadden in studiejaar 2004/2005 tot en met 2014/2015 1134 alumni

Universiteit	Croho code	Opleiding	# alumni 2004/'05-2014-'15
EUR	60086	M Financieel Recht	663
UU	60742	M Law and Economics	161
Tilburg University, VU, EUR	60408	M Ondernemingsrecht /Corporate law	310
Totaal			1134

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op CBS-microdata.

Arbeidsmarktpositie van alumni

Tabel 3 laat zien dat de arbeidsmarktpositie van alumni van verwante opleidingen goed is. Vergelijken met alumni rechten en economie wordt de positie van alumni van verwante opleidingen in de jaren na afstuderen steeds beter. Opvallend is dat het maandsalaris van alumni van verwante opleidingen zeer hoog is: één tot twee jaar na afstuderen 28 tot 36% hoger dan bij alumni rechten en economie; vijf tot zes jaar na afstuderen zelfs 40 tot 52% hoger. Dit laat zien dat werkgevers deze alumni hoog waarderen. Ook de uurlonen zijn bij de alumni van verwante opleidingen hoger

¹ De masteropleiding Advanced Studies in Law & Finance in Leiden blijft buiten beschouwing, omdat deze opleiding 1 september 2017 begint en dus nog geen afgestudeerden heeft. Post-initiële opleidingen blijven buiten beschouwing omdat de databronnen hierover geen informatie bevatten.

dan bij alumni rechten en economie. Het percentage uitkeringsontvangers is bij de verwante opleidingen laag. Eén tot twee jaar na afstuderen is 1,9% werkloos; dit ligt tussen rechten en economie in. Vijf tot zes jaar na afstuderen ontvangt slechts 1,2% van de alumni van verwante opleidingen een uitkering; dit is minder dan bij alumni rechten en economie. Het percentage werkenden ligt bij de verwante opleidingen hoger dan bij alumni rechten en economie.

Tabel 3 Arbeidsparticipatie, uitkeringen en salarissen²

Type werk / opleiding	Alumni verwante opleidingen	Alumni rechten	Alumni economie (idem excl. bedrijfseconomie)
<i>Eén tot twee jaar na afstuderen³</i>			
Aantal waarnemingen	980	44461	22704 (15240)
Werkenden	85,6%	83,5%	84,4% (87,1%)
Uitkeringsontvangers	1,9%	2,6%	1,4% (1,5%)
Gemiddeld bruto maand-salaris ^a	€ 3623	€ 2664	€ 2839 (2810)
Gemiddeld bruto uurloon ^a	€ 25,41	€ 19,44	€ 20,02 (19,98)
<i>Vijf tot zes jaar na afstuderen³</i>			
Aantal waarnemingen	408	31131	17100 (12943)
Werkenden	94,1%	92,9%	93,3% (93,8%)
Uitkeringsontvangers	1,2%	2,8%	1,5% (1,4%)
Gemiddeld bruto maand-salaris ^a	€ 5684	€ 3751	€ 4047 (€ 3994)
Gemiddeld bruto uurloon ^a	€ 39,22	€ 27,12	€ 28,23 (27,84)

a Alle beloning in geld, inclusief vakantiegeld en incidentele beloningen.

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. CBS-microdata

Uit de tabellen 4 en 5 blijkt dat alumni van verwante opleidingen vaker dan alumni rechten en economie werken in de financiële dienstverlening. Zij werken vaak bij financiële instellingen, advocatenkantoren en registeraccountants.

² Alumni die (nog steeds) studeren zijn buiten beschouwing gelaten. Personen die op de meetdatum in het buitenland wonen zijn eveneens niet opgenomen in de tabel, omdat de sociaal economische status en salarisgegevens van deze personen niet bekend zijn.

³ Het gemiddelde salaris is gemeten in september van elk jaar. In deze peilmaand zijn niet alle studenten precies één respectievelijk precies vijf jaar afgestudeerd, omdat de afstudeermaand kan variëren.

Tabel 4 Percentage banen per sector, één tot twee jaar na afstuderen

Sector / opleiding	Alumni verwante opleidingen	Alumni rechten	Alumni economie (idem excl. bedrijfseconomie)
Financiële dienstverlening	25,7%	10,2%	16,8% (15,2%)
w.v. Financiële instellingen, excl. verzekeraars	56,2%	28,2%	62,6% (63,8%)
Verzekeringen, excl. herverzekeringen	20,2%	34,7%	9,1% (7,4%)
Overige financiële dienstverlening	23,6%	37,1%	28,3% (28,8%)
Specialistische zakelijke diensten	43,7%	48,1%	35,0% (38,4%)
w.v. Advisering management	18,6%	7,3%	21,3% (17,3%)
Advocatenkantoren	38,6%	61,3%	1,9% (1,8%)
Registeraccountants	23,2%	4,8%	45,3% (49,9%)
Belastingconsulenten	5,5%	3,7%	5,3% (8,1%)
Overige special. zakelijke dienstverlening	14,2%	22,9%	26,2% (22,9%)
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	5,3%	19,6%	6,9% (8,6%)
Onderwijs	3,3%	5,6%	7,7% (8,7%)
Overige sectoren en onbekend ⁴	21,9%	16,5%	33,6% (29,1%)

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. CBS-microdata

Tabel 5 Percentage banen per sector, vijf tot zes jaar na afstuderen

Sector / opleiding	Alumni verwante opleidingen	Alumni rechten	Alumni economie (idem excl. bedrijfseconomie)
Financiële dienstverlening	30,7%	10,9%	21,6% (2,6%)
w.v. Financiële instellingen, excl. verzekeraars	52,3%	30,0%	58,1% (59,2%)
Verzekeringen, excl. herverzekeringen	17,8%	36,4%	14,0% (13,2%)
Overige financiële dienstverlening	29,9%	33,6%	27,9% (27,6%)
Specialistische zakelijke diensten	36,4%	41,2%	31,0% (39,5%)
w.v. Advisering management	19,7%	6,0%	19,4% (18,5%)
Advocatenkantoren	27,6%	61,5%	2,4% (2,1%)
Registeraccountants	22,8%	4,3%	43,3% (44,7%)
Overige spec. zakelijke dienstverlening	29,9%	28,2%	34,9% (34,7%)
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	8,3%	24,5%	8,7% (11,5%)
Onderwijs	2,9%	4,8%	4,8% (5,8%)
Overige sectoren en onbekend	21,8%	18,5%	34,0% (40,5%)

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. CBS-microdata

Behoeften van bedrijven

De masteropleiding Law & Finance beoogt afgestudeerden af te leveren die succesvol zijn in alle beroepen waarin de combinatie Law & Finance gevraagd wordt, bijvoorbeeld bij toezichthouders, banken, verzekeraars, pensioenfondsen en in-house juridische afdelingen betrokken bij financiële transacties. Om de behoefte van werkgevers naar dergelijke afgestudeerden te peilen, heeft de Universiteit van Amsterdam persoonlijk contact gelegd met ruim 20 bedrijven. Deze bedrijven zijn per e-mail benaderd met de vraag hun visie te geven op de ontwikkelde opleiding. Om een goed beeld

⁴ Sectoren waarbij het aantal waarnemingen voor de verwante opleidingen klein is, zijn samengevoegd om te voldoen aan de CBS-regelgeving.

te geven van de opleiding, is bij de mail het curriculum gevoegd en een overzicht van de betrokken docenten. Er is gevraagd om antwoord te geven op de volgende vijf vragen:

1. Voorziet deze opleiding naar uw mening in een behoefte in de arbeidsmarkt/het relevante beroepenveld?
2. Heeft u vanuit het relevante afnemend beroepenveld aanvullende suggesties voor de invulling van het curriculum?
3. In welke functies ziet u goede arbeidsmarktmogelijkheden voor de afgestudeerden van deze opleiding binnen uw organisatie? Hoeveel mensen zijn er in het totaal werkzaam in deze functies binnen uw organisatie (evt. schatting)? Hoeveel nieuwe mensen neemt uw organisatie jaarlijks in deze functies aan (evt. schatting)?
4. Ziet u – naast de werving van goede studenten – een rol voor uzelf/uw organisatie in deze master?
5. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties bij deze opleiding?

De meeste bedrijven hebben (een gedeelte van) de vragen schriftelijk beantwoord. In een aantal gevallen heeft er een persoonlijk gesprek plaatsgevonden (telefonisch dan wel fysiek). De beantwoording van vragen 1, 3 en 4 is samengevat weergegeven in tabel 6. Uit de inventarisatie onder bedrijven blijkt dat negentien van de twintig geraadpleegde personen de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden met gecombineerde kennis op het gebied van Law & Finance onderschrijven. De meesten zijn ook in staat geweest om concrete plekken te benoemen (vaak binnen hun eigen organisatie) waar deze afgestudeerden gewenst en van toegevoegde waarde zijn (o.a. juridische afdelingen, consultancy, compliance en assetmanagement). Ook hebben zij zich uitgesproken over het verwachte aantal afgestudeerden dat daarvoor jaarlijks in aanmerking zou kunnen komen. Dit aantal begeeft zich binnen de range van twee tot drie per jaar tot een paar duizend banen per jaar. Stageplekken blijken eveneens beschikbaar te zijn.

Naast de vraag of er plek is voor afgestudeerden op de arbeidsmarkt, is gevraagd of de bedrijven een rol zouden kunnen spelen in de masteropleiding. Acht van de twintig zien een rol voor zichzelf weggelegd. Als concreet voorbeeld is het verzorgen van gastcolleges genoemd, maar bedrijven staan ook open voor andere vormen van samenwerking.

Uit de inventarisatie onder bedrijven zijn ook suggesties voor verbeteringen gekomen voor het onderwijsprogramma van de masteropleiding; en algemene suggesties (vraag 2 en 5). Deze suggesties zijn benut voor inhoudelijke verbeteringen van het curriculum.

Tabel 6 Samenvatting inventarisatie arbeidsmarktbehoefte onder bedrijven

Organisatie ^a	Bedrijfssector	Behoeftte arbeidsmarkt	Target functies (aantallen per jaar)	Samenwerking
Organisatie 1	Accountancy	Ja, in advisory		Ja
Organisatie 2	Advocatuur	Ja	2-3 per jaar	
Organisatie 3	Advocatuur	Ja, vanwege Finance kennis	Stagiaires corporate praktijk, 10 per jaar	Ja, bijv. gastcolleges
Organisatie 4	Advocatuur	Ja, vanwege Finance kennis	Stagiaires (85 totaal, 40 per jaar gerekruteerd)	Ja
Organisatie 5	Advocatuur	Ja		
Organisatie 6	Advocatuur	Ja	Advocaat-stagiaires, circa 20 per jaar.	Ja
Organisatie 7	Banken	Ja, maar we kijken vooral naar competenties sollicitant, daarna pas naar studie	In potentie circa 40 per jaar, maar verspreid over meerdere studies.	
Organisatie 8	Financieel toezicht	Ja	Enkele tientallen arbeidsplaatsen per jaar	
Organisatie 9	Banken	Ja	In potentie circa 22 per jaar, uit meerdere studierichtingen	
Organisatie 10	Verzekeraars	Ja	Zeker 5 per jaar. CFO office: werken 450 mensen. balansmanagement, asset management, risk, finance en accounting en control. Daarnaast bij compliance, legal en internal audit.	Ja
Organisatie 11	Banken	Ja	"Paar duizend banen"	
Organisatie 12				
Organisatie 13	Bedrijfsadvisering	Ja, juristen weten te weinig over hoe bedrijven en de financiën van bedrijven werken	Consultancy (potentieel zeer grote markt)	
Organisatie 14	Financieel toezicht	Ja, enorme meerwaarde finance & law kennis		Ja
Organisatie 15	Financieel	Ja		
Organisatie 16	Industrie	Beperkt binnen ons bedrijf, meer binnen Advocatuur en Financiële sector	Beperkt	
Organisatie 17	Pensioenfondsen	Ja		
Organisatie 18	Pensioenuitvoerders	Ja, markt is op zoek naar mensen met gecombineerde Finance en Legal kennis	Primair Legal en Compliance, maar zeker ook andere afdelingen. Circa 150 posities, 10 - 25 mensen per jaar	Ja, gastcolleges
Organisatie 19	Pensioenuitvoerders	Complexe materie, niet erg weggelegd voor de meeste juristen		
Organisatie 20	Verzekeraars	Nee		
Organisatie 21	Verzekeraars	Ja, vanwege Finance kennis makkelijker aansluiting bij rest organisatie	Functies bij juridische afdelingen, compliance en productontwikkeling. Circa 200 mensen, jaarlijks circa 10 mensen	Ja, gastcolleges

a De organisaties zijn geanonimiseerd omdat het deels om organisatie-specifieke informatie gaat.

Bron: UvA/FEB, bewerkingen SEO Economisch Onderzoek